herpy

AGAMY

Sailfin Lizard

Hydrosaurus amboinensis

Hydrosaurus amboinensis to duża, półwodna agama z Moluków i Nowej Gwinei. Samiec ma grzebień na karku i wysoki żagiel na ogonie. Osiąga 60-120 cm, wygrzewa się na gałęziach nad wodą i w razie zagrożenia rzuca się do niej. Wymaga bardzo dużego, ciepłego i wilgotnego terrarium z głęboką częścią wodną i mocnym UVB.

Rodzina: Agamidae Dawna nazwa: *Lacerta amboinensis; Lophura amboinensis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**60-120 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-25 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i półwodny**
Środowisko	**Las deszczowy i mokradła**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**200 × 80 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**26-32 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-45 °C**
Temperatura w nocy	**24-27 °C**
Wilgotność	**75-90%**
Woda	**Akwaterrarium** głębokość 30-50 cm
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady, owoce, rośliny i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**2-8 jaj**
Inkubacja	**60-75 dni** przy 28-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Hydrosaurus amboinensis to masywna, bocznie spłaszczona agama o wysokim ciele, długim ogonie i długich palcach. Samiec ma grzebień na karku oraz wysoki, sterczący żagiel na przedniej części ogona, który służy do prezentowania się, a w wodzie jako ster i płetwa. Ubarwienie jest ciemne, oliwkowe i brązowe z jaśniejszym rysunkiem. Samice są mniej więcej o jedną trzecią mniejsze i mają tylko niski grzebień i niski żagiel. Gatunek opisano w 1768 roku na podstawie zwierząt z Ambonu, od którego pochodzi też jego nazwa.

Dorosłe zwierzęta osiągają zwykle 60-90 cm długości razem z ogonem, a duże samce dochodzą do 105-120 cm. Wraz z *H. pustulatus* gatunek należy do największych w rodzaju.

Rodzaj *Hydrosaurus* liczy pięć gatunków. Do 2020 roku zwierzęta z Celebesu zaliczano do *H. amboinensis*, ale wtedy *H. microlophus* i *H. celebensis* podniesiono do rangi odrębnych gatunków, a *H. amboinensis* ogranicza się obecnie do środkowych Moluków i Nowej Gwinei. *H. weberi* z Halmahery od dawna jest osobnym gatunkiem. Starsza literatura i nazwy handlowe

używają więc nazwy *H. amboinensis* dla zwierząt, które dziś należą do innych gatunków, dlatego przy zakupie dopytaj o pochodzenie. Prawie nie ma osobnych informacji o hodowli tego gatunku; część dotycząca utrzymania opiera się na doświadczeniach z rodzajem, zwłaszcza z *H. pustulatus*.

To nerwowa, szybka i silna jaszczurka, która nie nadaje się do brania na ręce. Wymaga bardzo dużego terrarium, wysokiej temperatury, wysokiej wilgotności, UVB i dużej części wodnej, a w niewoli może dożyć 15-25 lat. Gatunek jest przeznaczony wyłącznie dla doświadczonych hodowców dysponujących dużą ilością miejsca.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Występowanie i środowisko

Hydrosaurus amboinensis występuje na środkowych Molukach we wschodniej Indonezji, m.in. na Ambonie i Seramie, oraz na Nowej Gwinei, zarówno w części indonezyjskiej, jak i w Papui-Nowej Gwinei. Miejscem typowym jest Ambon. Populacje z Celebesu należą obecnie do *H. microlophus* i *H. celebensis*, a na Halmaherze żyje *H. weberi*, więc starsze mapy pokazujące tam ten gatunek są nieaktualne. Dokładny zasięg na Nowej Gwinei jest słabo poznany.

> **Naturalny zasięg:** Indonezja i Papua-Nowa Gwinea.

ŚRODOWISKO

Hydrosaurus amboinensis żyje na nizinach wzdłuż rzek i strumieni w lesie tropikalnym, w lasach przybrzeżnych i namorzynach. Jest aktywny w dzień i wygrzewa się na gałęziach zwisających nad wodą. W razie zagrożenia zbiega do wody, odpływa i potrafi długo pozostawać na dnie, aż niebezpieczeństwo minie. Wspina się też na drzewa i krzewy przy wodzie.

Klimat jest ciepły i wilgotny przez cały rok. Samica zakopuje jaja w ziemi w pobliżu wody. Gatunek jest wszystkożerny i zjada pędy, liście, kwiaty, owoce, owady, skorupiaki i małe zwierzęta. Tryb życia gatunku w naturze jest słabo zbadany i przypomina tryb życia *H. pustulatus*.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 200 × 80 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość). Wymiary są duże, ponieważ zwierzę potrzebuje zarówno części wodnej zajmującej do dwóch trzecich dna, części lądowej, jak i wysoko umieszczonych miejsc do wygrzewania, a dorosły osobnik łatwo osiąga metr długości. Wymaga to terrarium wykonanego samodzielnie albo zaadaptowanego pomieszczenia; standardowe terraria ze sklepów są za małe. Dla pary lub trio każdy wymiar powinien być większy o co najmniej 60 cm. Młode mogą mieszkać w terrarium o wymiarach około 120 × 50 × 70 cm z mniejszą częścią wodną, ale szybko z niego wyrastają.

Gatunek żyje zarówno na drzewach, jak i w wodzie i często skacze do wody z dużej wysokości. Dlatego urządź terrarium poziomymi i ukośnymi gałęziami, co najmniej tak grubymi jak ciało zwierzęcia, oraz półkami wzdłuż ścian na różnych wysokościach. Gałęzie powinny zwisać nad wodą, aby zwierzę mogło do niej uciec. Woda musi mieć co najmniej 30 cm głębokości, żeby amortyzowała upadek; w płytkiej wodzie zwierzę może zrobić sobie krzywdę. Na części lądowej zostaw miejsce na miskę z pokarmem oraz, jeśli trzymasz samice, na miejsce do składania jaj.

Podłoże musi znosić wysoką wilgotność bez gnicia: czysta kora cyprysowa, inne mieszanki kory dla gadów lubiących wilgoć albo równe części ziemi bez nawozów, piasku i zwilżonego włókna kokosowego w warstwie kilku centymetrów. Zasłoń wszystkie ściany oprócz frontu, a na dole frontu umieść osłonę o wysokości 30 cm. Daje to poczucie bezpieczeństwa i zapobiega ocieraniu pyska do krwi o szybę. Terrarium musi się zamykać na klucz, bo zwierzę jest szybkie i nerwowe.

TEMPERATURA

Hydrosaurus amboinensis to gatunek tropikalny i potrzebuje wyraźnego gradientu. Powietrze utrzymuj w dzień na poziomie 26-32 °C, a miejsce do wygrzewania nad ulubioną gałęzią lub wysoką półką powinno mieć temperaturę powierzchni 35-45 °C, mierzoną termometrem na podczerwień. Zacznij od dolnej granicy i obserwuj zwierzę: osobnik, który stale ucieka od miejsca do wygrzewania albo do wody, ma za gorąco. W nocy temperatura spada do 24-27 °C.

Nad miejscem do wygrzewania w górnej części terrarium używaj żarówek halogenowych w ceramicznych oprawkach i osłoń je kratką, aby zwierzę nie mogło dotknąć żarówki. Ceramiczne promienniki ciepła utrzymują temperaturę w nocy i w chłodnym okresie, nie dając światła. Kable grzewcze pod podłożem mogą pomóc, ale tylko jeśli zamontujesz je zgodnie z

zaleceniami producenta, bo oparzenia i pożar to realne ryzyko. Wszystkie źródła ciepła podłącz do termostatu i mierz temperaturę termometrami cyfrowymi zarówno przy miejscu do wygrzewania, jak i w chłodnej części.

Zwierzę musi zawsze mieć możliwość odejścia od ciepła i chętnie schładza się w wodzie.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić co najmniej 75 %, najlepiej 75-90 %. Wysoka wilgotność jest kluczowa dla czystego przebiegu linienia, także na grzebieniu, żaglu, kolcach i palcach. Zraszaj terrarium co najmniej raz dziennie albo używaj systemu zamgławiającego lub deszczującego i utrzymuj równomiernie wilgotne podłoże. Duża część wodna stale paruje i bardzo w tym pomaga.

Wilgoć i ciepło sprzyjają rozwojowi pleśni i bakterii. Zadbaj o wentylację zarówno wysoko, jak i nisko, i wymieniaj podłoże, gdy zakwasi się lub zacznie brzydko pachnieć. Zbyt suche powietrze powoduje, że stara skóra zostaje na grzebieniu, palcach i ogonie.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Hydrosaurus amboinensis wykorzystuje wodę do pływania, ucieczki, schładzania się i picia. Część wodna musi być tak duża, aby zwierzę mogło swobodnie nurkować i pływać, i mieć co najmniej 30 cm głębokości; do dwóch trzecich dna może stanowić woda. Zadbaj, aby zwierzę mogło łatwo wyjść z wody po kamieniach, korzeniach lub pochylni.

Zwierzę wypróżnia się do wody i z niej pije, dlatego wodę trzeba wymieniać codziennie, a część wodną regularnie dokładnie czyścić. Wydajny filtr odciąża, ale nie zastępuje wymiany wody. Używaj czystej wody z kranu o temperaturze pokojowej.

OŚWIETLENIE I UVB

Hydrosaurus amboinensis jest aktywny w dzień i wygrzewa się, dlatego potrzebuje mocnego światła i UVB. Użyj mocnej świetlówki UVB (T5 HO, 10-12 %) w oprawie z odbłyśnikiem, obejmującej dużą część obszaru wygrzewania. Strefa Fergusona 3 pasuje do dziennego gatunku, który wygrzewa się na skrajach lasu i wzdłuż strumieni; strefa nie została ustalona dla tego rodzaju i jest szacunkiem. Celuj w indeks UV około 3-5 na wysokości grzbietu zwierzęcia w miejscu do wygrzewania i niższy w cieniu, sprawdzaj go miernikiem UV i wymieniaj świetlówkę zgodnie z zaleceniami producenta, zwykle co 12 miesięcy.

Siatka i szkło osłabiają UVB, dlatego zamontuj świetlówkę wewnątrz terrarium z osłoną z kratki albo nad grubą siatką. Utrzymuj przez cały rok 12 godzin światła dziennie, sterowanych wyłącznikiem czasowym. Dodatkowa świetlówka dzienna lub LED o barwie 5.000-6.500 K daje jasne, naturalnie wyglądające terrarium.

ŻYWIENIE

Hydrosaurus amboinensis jest wszystkożerny. W naturze zjada pędy, liście, kwiaty, owoce, owady, skorupiaki i małe kręgowce. W terrarium dieta składa się z roślin i umiarkowanej ilości pokarmu zwierzęcego.

Podawaj rośliny codziennie, np. mniszek, pokrzywę, koniczynę, rukolę, jarmuż, kapustę pekińską, zioła i jadalne kwiaty, uzupełnione tartą marchewką, groszkiem, fasolką i dynią oraz odrobiną owoców, takich jak jagody, melon i banan. Młodym siekaj wszystko drobno i zostawiaj miskę na cały dzień. Gotowa karma dla agam brodatych jest dobrym uzupełnieniem.

Młode dostają owady (świerszcze, karaczany, szarańczę, drewnojady) codziennie lub co drugi dzień, a rośliny codziennie. Dorosłe dostają owady kilka razy w tygodniu, a od czasu do czasu małą mysz, krewetki, raki słodkowodne lub oczyszczoną rybę. Owady muszą być dobrze odkarmione i oprószone wapniem; wapń z D3 i witaminy podawaj raz lub dwa razy w tygodniu, a samicom składającym jaja dodatkowy wapń. Zbyt dużo pokarmu zwierzęcego prowadzi do otyłości. Zwierzę chętnie bierze pokarm z pęsety, co buduje zaufanie.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Hydrosaurus amboinensis jest nerwowy i skoczny. W razie zagrożenia biegnie, często na tylnych nogach, do wody i zostaje na dnie, aż niebezpieczeństwo minie. W terrarium przestraszona jaszczurka rzuca się na szybę i ściera sobie pysk. Dlatego najważniejsze są osłony, wiele kryjówek i spokój wokół terrarium.

Zwierzę z czasem się uspokaja, ale nie nadaje się do codziennego brania na ręce. Poruszaj się przy terrarium powoli i buduj zaufanie, karmiąc z ręki. Jeśli musisz przenieść zwierzę, podnieś je spokojnie od spodu, zamiast gonić je po terrarium: ścigane zwierzę się stresuje, a długie pazury drapią. Gdy już zostanie podniesione, zwykle szybko się uspokaja. Wierci się i drapie, ale rzadko gryzie.

Dwóch samców nie można trzymać razem. Parę lub samca z dwiema samicami można trzymać w bardzo dużym terrarium, ale zwierzęta muszą dać się rozdzielić, jeśli pojawi się stres lub urazy. Jak wszystkie gady zwierzę może być nosicielem salmonelli, dlatego myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem, terrarium i wodą.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce *Hydrosaurus amboinensis* mają większą głowę, wyższy grzebień i znacznie wyższy żagiel na ogonie niż samice, a także są mniej więcej o jedną trzecią większe. U samicy żagiel jest tylko niską listwą. Płci młodych zwierząt nie da się pewnie określić; różnice stają się wyraźne dopiero wtedy, gdy zwierzęta są dobrze podrośnięte.

Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Do rozrodu przeznaczaj tylko w pełni dorosłe zwierzęta w dobrej kondycji; zbyt młoda lub chuda samica zostanie wyniszczona przez składanie jaj.

GODY I KOPULACJA

O kopulacji u *Hydrosaurus amboinensis* wiadomo niewiele. Samiec prezentuje się grzebieniem i żaglem, a w okresie rozrodu nabiera intensywniejszych barw. W naturze młode wykluwają się w porze deszczowej. Co wywołuje kopulację w niewoli, nie zostało udokumentowane.

Para lub samiec z dwiema samicami wymagają bardzo dużego terrarium z wieloma kryjówkami, aby samice mogły schronić się przed samcem. Obserwuj zwierzęta i rozdziel je, jeśli samica odniesie rany lub przestanie jeść. Przed kopulacją i po niej podawaj samicom dodatkowy wapń i obfity pokarm.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 2-8 jaj w jednym zniesieniu; liczba ta jest znana z *H. pustulatus* i *H. weberi*, a nie z samego gatunku. Zwykle składa jedno zniesienie w sezonie, w dobrych latach więcej. W naturze wykopuje płytki dołek w ziemi blisko wody, ale powyżej granicy zalewu.

Umieść na części lądowej skrzynkę do składania jaj z wilgotną, luźną ziemią i piaskiem o głębokości co najmniej 30 cm i częściowo ją zakryj, aby samica czuła się bezpiecznie. Bez odpowiedniego miejsca samica może zatrzymywać jaja, co może zagrażać jej życiu; skontaktuj się z weterynarzem, jeśli wydaje się wyczerpana lub nie może złożyć jaj. Samice mogą składać niezapłodnione jaja bez samca.

INKUBACJA

Ostrożnie wyjmij jaja, nie obracając ich, i umieść je do połowy zakopane w wilgotnym wermikulicie lub perlicie (mniej więcej równe części materiału i wody wagowo) w zamkniętym pojemniku. Inkubuj jaja w stałej temperaturze 28-30 °C. Wyklucie następuje po 60-75 dniach; liczba ta jest szacunkiem na podstawie *H. weberi*, u którego inkubacja trwa około 65 dni.

Regularnie sprawdzaj pojemnik pod kątem pleśni i usuwaj jaja, które pleśnieją lub się zapadają.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są samodzielne od pierwszego dnia i potrafią biegać po powierzchni wody na płaskich palcach. Umieść je w terrarium o wymiarach około 120 × 50 × 70 cm z gałęziami, małą częścią wodną i wieloma kryjówkami, a boki zasłoń, aby nie ścierały sobie pysków. Bez podłoża terrarium łatwo utrzymać w czystości; wilgotność zapewniają zraszanie i woda.

Karm codziennie małymi owadami oprószonymi wapniem i drobno posiekanymi roślinami, a UVB zapewnij od pierwszego dnia. Młode rosną szybko i w miarę wzrostu trzeba je przenosić do większych terrariów. Samce stają się terytorialne, więc rozdziel młode, gdy pojawią się walki.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów u *Hydrosaurus amboinensis* wynika z warunków utrzymania: zbyt mało ciepła, zbyt mało UVB, zbyt suche powietrze lub jednostronna dieta. Typowe problemy to:

- Łamliwość kości (metaboliczna choroba kości) przy zbyt małej ilości UVB i wapnia.
- Urazy pyska, gdy zwierzę wpada na szybę. Zasłoń boki i zapewnij spokój.
- Skóra pozostająca na grzebieniu, palcach i ogonie przy zbyt suchym powietrzu.
- Oparzenia od lamp grzewczych bez osłony z kratki i od kabli grzewczych.
- Urazy po skokach do zbyt płytkiej wody.
- Infekcje skóry i jamy ustnej przy brudnej wodzie lub mokrym, zakwaszonym podłożu.
- Otyłość przy zbyt dużej ilości pokarmu zwierzęcego.
- Problemy ze składaniem jaj u samic bez odpowiedniego miejsca do składania jaj.
- Robaki jelitowe i inne pasożyty, zwłaszcza u zwierząt odłowionych z natury. Nowe zwierzęta trzymaj na kwarantannie i zleć badanie kału.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełne ciało i ogon oraz nieuszkodzony grzebień i żagiel. Regularnie je, wygrzewa się i szuka wody, gdy się przestraszy. Gady długo ukrywają chorobę, dlatego skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, nie je, ma rany lub obrzęki albo siedzi z otwartym pyskiem.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.